



Til Høringsinstansene

Saksmappe: 2017/1374/8888/2017

Arkiv:

Dato: 28.03.2017

1. Offentlig høring - ny lokal forskrift

Hermed sendes på høring forslag til ny forskrift om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende boliger særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester, Lier kommune, Buskerud.

Forskriften sendes på høring til berørte instanser, jf. forvaltningsloven § 37, annet og tredje ledd, og kunngjøres i Lovtidende juli 2017 (ikrafttredelse samtidig).

2. Bakgrunnen for forslaget - lovendringer

Forslaget skal ses på bakgrunn av endringer i **pasient- og brukerrettighetsloven** (pbrl) og **helse- og omsorgstjenesteloven** (hol). Lovendringene innebærer at kommunene skal vedta lokale forskrifter om langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig, og fastsette kriterier for når pasienter eller brukere skal tildeles slik plass.

Det er ikke tilsiktet noen realitetsendringer i forhold til gjeldende lov og praksis, men en klargjøring av innbyggernes rettigheter og kommunens plikter. De nye reglene skal ikke medføre økonomiske konsekvenser for kommunene. *Hensikten* er å bidra til bedre forutsigbarhet og mer åpenhet rundt tildelingsprosessen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er vurdert om forskriften vil ha økonomisk og administrative konsekvenser.

Formålet med forskriften er å klargjøre pasienters eller brukeres allerede eksisterende rettigheter. Forskriften innebærer således en skriftliggjøring av gjeldende rett, og vil ikke vil ha økonomiske konsekvenser.

Kommunens administrative rutiner og prosedyrer er i tråd med gjeldende lovgivning. Kommunen ser derfor ikke noe behov for utarbeidelse av nye rutiner, omorganisering, særskilt opplæring eller andre administrative konsekvenser som følge av implementering av forskriften. En oppdatering av nøkkelpersonell må likevel påregnes, men det kan gjøres innenfor dagens rammer.

Det kan imidlertid ikke utelukkes at innbyggernes forventninger kan bli noe større i kraft av lovendringen og denne forskriften hvilket kan medføre et økt press på tjenestene, og på saksbehandlingsressursene på Vedtakskontoret.

4. Hva skal reguleres

De nye reglene i **helse- og omsorgstjenesteloven**, jf. hol § 3-2a, stiller krav om at de lokale forskriftene regulerer følgende:

- Kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.
- Når pasienter eller brukere, som vil være best tjent med langtidsopphold, med forsvarlig hjelp kan bo hjemme i påvente av langtidsopphold.
- Hvordan kommunen skal følge opp pasienter eller brukere som venter på langtidsopphold, dvs. de som står på venteliste til sykehjemsplass o.l.

De nye reglene i **pasient- og brukerrettighetsloven**, jf. pbrl § 2-1 e, fastsetter retten for pasienter slik:

«Pasient eller bruker har rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester dersom dette etter en helse- og omsorgsfaglig vurdering er det eneste tilbudet som kan sikre pasienten eller brukeren nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.»

«Pasient eller bruker som med forsvarlig hjelp kan bo hjemme i påvente av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester, men som oppfyller kriteriene for tildeling av langtidsopphold etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 a andre ledd, har rett til vedtak om dette. [Annet ledd trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer].»

Videre fremgår følgende av lovforslaget til Stortinget i **Innst. 372 L (2015–2016)**¹:

«Inntil nasjonale kriterier er på plass, foreslår Helse- og omsorgsdepartementet at den enkelte kommune på bakgrunn av kommunens helhetlige tilbud må gi forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig i kommunen. Pasient eller bruker som med forsvarlig hjelp kan vente på en langtidsplass, men som fyller kommunens kriterier, skal ha rett til vedtak om dette. Kommunene skal etter forslaget føre ventelister over pasienter og brukere som venter på langtidsplass i kommunen.

Kommunens forskrift skal også regulere hvordan kommunen skal følge opp personer som står på venteliste.»

5. Arbeidsgruppe og prosess

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe bestående av følgende representanter fra kommunen:

- Bente Bøe Christophersen (prosjektleder, leder for Vedtakskontoret),
- Torill E. Groth (Rådgivningsenheten),
- Mette Strømme (leder for Hjemmetjenesten Lier),
- Anne-Grete Romsaas (Vedtakskontoret) og
- Christina Møllebro Wisth (Rådgivningsenheten).

Arbeidsgruppen hadde oppstartsmøte i august 2016. Gruppen har også hatt involvering og samarbeid med *andre kommuner* (Drammen kommune, Asker/Bærum og Ringeriket) for å dra nytte av hverandres erfaringer og skape rettsenhet. Departementet vil senere utarbeide en sentral forskrift på bakgrunn av de kommunale forskriftene, og når prosjektet «Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenester» er avsluttet.

¹ Innstilling til Stortinget fra Helse- og omsorgskomiteen:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Beslutninger/Lovvedtak/2015-2016/vedtak-201516-099/>

Videre har arbeidsgruppen hatt samarbeid med Vestregionen, og utvekslet utkast til forskrift med flere kommuner for å kunne dra nytte av hverandres vurderinger.

6. Innholdet i ny forskrift

Forslaget rettighetsfester når pasienter eller brukere har krav på opphold i sykehjem eller tilsvarende boliger særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester. Det oppstilles en rekke kriterier og momenter som skal legges til grunn i vurdering av om bruker har rett til sykehjemsplass. Forslaget skal også ha regler om venteliste og krav på oppfølging mens en person står på venteliste. Vi har valgt uttrykket «oppfølgingsliste» i stedet for «venteliste» fordi søkere ikke kommer i en kronologisk rekkefølge på liste, men blir tildelt plass etter behov. Senere ankomne søkere, vil derfor kunne gå foran søkere som allerede står på ventelisten, dersom deres helsetilstand tilsier at de må gis prioritet. Vedtakskontoret i Lier har hittil ført en uformell oppfølgingsliste over pasienter/brukere med sannsynlig snarlig behov for sykehjemsplass, og vi har derfor valgt å beholde dette begrepet i forskriftsteksten.

Forslaget definerer hvilke heldøgntjenester som er omfattet og inneholder begrepsdefinisjon av ulike ord, som benyttes i forskriften, for å skape en ensartet rettsoppfattelse.

Endelig inneholder forslaget regler om søkeres krav på vedtak og klagemuligheter. Søkere har krav på vedtak hva enten de får innvilget sykehjemsplass, annen langtidsplass (evt. annen boform m/ helsetjenester) eller oppføres på oppfølgingsliste. De kan klage på vedtak og på et evt. avslag i henhold til hjemmelslovenes og forvaltningslovens regler. Etter pasient- og brukerrettighetslovens (pbrl) § 7-2 kan vedtak og avslag på søknad om helse- og omsorgstjenester som f.eks. sykehjemsplass eller liknende *påklages til fylkesmannen* etter reglene i pbrl kap. 7. (Dersom det søkes om annen boform i henhold til hol § 3-7, som ikke er helse- og omsorgstjenester i lovens forstand, vil det være et lokalt klagenemnd som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 28, 2. ledd, før klagen evt. oversendes Fylkesmannen). Vedlagt: Forskrift til ny forskrift *om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende boliger særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester, Lier kommune, Buskerud*. For oversiktens skyld er merknader til forslaget gitt i tilknytning til den aktuelle bestemmelsen og skrevet i *kursiv*. I den vedtatte forskriften vil merknadene legges som vedlegg til forskriften, slik at de ikke får samme rettskildemessig verdi som forskriftsteksten.

Forskrift om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende boliger særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester, Lier kommune, Buskerud

Dato FOR-2017-07-03-xx (nr.)
Kategori Helse
Publisert
Ikrafttredelse 03.07.2017
Gjelder for Lier kommune, Buskerud
Hjemmel LOV-2011-06-24-30, § 3-2a, annet ledd
Kunngjort dd.mm.2017 kl. xx
Korttittel Forskrift om rett til sykehjemsplass m.v., Lier

Hjemmel: Fastsett av Lier kommunestyre dag.måned 2017 med hjemmel i Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3-2 a, annet ledd.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Formål

Formålet med forskriften er å tydeliggjøre når pasienter eller brukere har krav på opphold i sykehjem eller tilsvarende boliger særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester.

§ 1-2. Virkeområde

(1) Forskriften gjelder retten til sykehjemsplass eller opphold i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester til pasienter eller brukere som bor i Lier kommune.

(2) Følgende boliger er ikke omfattet av forskriftens bestemmelser:

- a. Ordinære kommunale boliger.
- b. Tilrettelagte boliger uten døgnbemanning.

Merknad til § 1-2 første ledd: Propp 99 L (2015-2016) definerer "tilsvarende bolig særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester" som boliger der bistand fra egnet personell og tilsyn med pasienten eller brukeren tilsvarer det som ville bli gitt dersom vedkommende hadde vært innlagt på sykehjem".... Bolig som faller utenfor dette begrepet kan være vedtak om tildeling av bolig med tjenester etter Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7. Boliger etter denne bestemmelsen er ikke omfattet av forskriften her, og slike vedtak har et eget klagesystem etter forvaltningsloven § 28 annet ledd, der klage skal behandles av et lokalt klagenemnd.

§ 1-3. Definisjoner

Følgende definisjoner legges til grunn i forskriften:

- a. *Enkeltvedtak*; en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som er bestemmende for rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer som definert i forvaltningsloven § 2, første ledd pkt. a) og b).
- b. *Sykehjem*: helseinstitusjon som faller inn under forskrift 16. desember 2011 nr. 1254 om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon § 1 bokstav d og e og § 2. Omsorgsinstitusjoner med langtidsopphold for personer som har omfattende behov for helse- og omsorgstjenester etter forskrift om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon § 1 a til c er ikke helseinstitusjoner etter § 2, og vil derfor ikke falle inn under begrepet sykehjem i denne forskriften.
- c. *Langtidsopphold*: opphold i sykehjem på ubestemt tid, og som fortrinnsvis er et tilbud til eldre.
- d. *Tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester*: hermed menes boliger;
 - 1. der beboernes tjenestebehov vanligvis er så stort at det er sammenlignbart med tjenestebehovet som beboere i sykehjem har,
 - 2. der det er mulig å gi døgnkontinuerlige tjenester,
 - 3. der det er mulig å føre tilsyn med pasientene eller brukerne tilsvarende som i sykehjem,
 - 4. der det er mulig å motta tjenester fra helse- og omsorgspersonell med kompetanse tilsvarende som personellet vanligvis har i sykehjem,
 - 5. der muligheten for å tilkalle hjelp og responstida før personellet kan komme til boligen er tilsvarende som i sykehjem, og
 - 6. som kommunen tildeler disposisjonsrett til.
- e. *Oppfølgingsliste*: er et system der tildeling av plass som til enhver tid vurderes etter behovet til den enkelte og ikke etter den «plass i køen» pasienten eller brukeren har på en venteliste. Senere plasserte pasienter på listen vil få plass først, dersom deres behov vurderes som større.
- f. *Utfører*: den virksomhet som gir pasient eller bruker helse- og omsorgstjenester.
- g. *Fungere marginalt*: med dette menes der pasienten eller brukeren får forsvarlig hjelp hjemme, men fort vil trenge mer omfattende ressurser fra pleie- og omsorgstjenesten ut i fra en helse- og omsorgsfaglig vurdering.

Merknad til § 1-3 boks. d): Dette er kumulative kriterier som alle må være oppfylt. Kommunen må selv definere hvilke boliger som klassifiseres som «tilsvarende bolig».

Merknad til § 1-3 boks. e): Lov om helse- og omsorgstjenester, § 3-2 a bruker ordet " venteliste". Vi foreslår ordet "oppfølgingsliste" fordi det ikke er en liste med søkere i kronologisk rekkefølge.

Kapittel 2. Saksbehandling

§ 2-1. Generelle krav til saksbehandling

(1) Kommunens vedtakskontor behandler søknader om krav på kort- og langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig. Før vedtak om langtidsplass fattes, skal tilbud på lavere nivå i omsorgskjeden være vurdert.

(2) Søknaden må være skriftlig. Vedtakskontoret kan hjelpe med å fylle ut en søknad.

Merknad til § 2-1 første ledd: Bestemmelsen er i tråd med prinsippet om helsetjenester skal gis på «laveste effektive omsorgsnivå» (LEON-prinsippet). Kommunens Vedtakskontor er vedtaksmyndighet.

§ 2-2. Fullmakt

Pasient eller bruker som ikke søker egenhendig, må fremlegge skriftlig fullmakt dersom annen person skal søke på vegne av han/henne.

§ 2-3. Samtykke

Der kommunen trenger nødvendige opplysninger fra andre enn søker, må samtykke innhentes fra søker eller fra verge.

§ 2-4. Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak

(1) Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak gjelder så langt det passer med de særlige bestemmelser som er gitt i denne forskriften.

(2) Avgjørelse om kort- og langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Kapittel 3. Vedtak om institusjonsopphold og oppfølgingsliste

§ 3-1. Rett til korttids- og langtidsopphold

(1) Pasienten eller brukeren har umiddelbart rett til et tilbud om opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig dersom deres helse- og omsorgsbehov ikke kan ivaretas med nødvendige og forsvarlige tjenester i hjemmet.

(2) Vedtak etter første ledd, fattes på grunnlag av en samlet og konkret helse- og omsorgsfaglig vurdering av pasientens eller brukerens behov sett i sammenheng med kommunens tjenestetilbud.

(3) Pasienter og brukere som omfattes av første ledd må tildeles plass, og kan ikke settes på oppfølgingsliste.

(4) Rettigheten etter første ledd gjelder både korttids- og langtidsopphold.

Merknad til § 3-1: Denne bestemmelsen har generelle regler, mens bestemmelsen i § 3-2 angår spesifikke kriterier i utredning og vurdering av søknad om sykehjemsplass m.v.

Merknad til § 3-1 første ledd: Ordet "umiddelbart" er hentet fra avs. 1.4 i Innst. 372 L (2015-2016).

§ 3-2. Kriterier ved vurdering av institusjonsplass

Følgende skal kommunen påse før det fattes vedtak om langtids- eller korttidsopphold:

1. at det foreligger en søknad fra pasient eller bruker, dennes verge eller fullmektig, for at langtidsplass kan innvilges.
2. at det som utgangspunkt foreligger en søknad fra pasient eller bruker, dennes verge eller fullmektig, for at korttidsplass kan innvilges;
3. at det er vurdert hva som er viktig for pasienten eller brukeren;
4. at oppdaterte medisinskfaglige opplysninger fra lege og / eller spesialisthelsetjeneste følger søknaden, eller foreligge ved innleggelse fra sykehus;

5. at andre relevante tiltak som f.eks. tidsbegrenset opphold i institusjon, dagtilbud, utvidet hjemmetjenester og bedre tilrettelegging i hjemmet på forhånd er vurdert og/eller utprøvd;
6. at mistanke om svikt i egenomsorg på grunn av demens er utredet før plass i sykehjem tilbys for å utelukke eventuell annen somatisk eller psykisk sykdom;
7. at det innhentes fakta opplysninger, inkludert oppdatert IPLOS registrering, fra aktuelle helse- og omsorgstjenester, f.eks. hjemmesykepleie, fysioterapeut, ergoterapeut, dagsenter o.l.;
8. om risiko for reinnleggelse er vurdert, f.eks. at det har vært hyppige innleggelser i sykehus forut for søknaden;
9. at Vedtakskontoret har foretatt en konkret helse- og omsorgsfaglig vurdering av pasientens eller brukerens behov ut i fra momentene i punkt 1-8;
10. at det er avklart hvilken kompetanse som er nødvendig for å yte forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Merknad til § 3-2: Listen er ikke ment å være uttømmende. Her listes opp de mest sentrale momentene som også er grunnlag for gjeldende saksbehandling ved Vedtakskontoret.

Merknad til § 3-2 pkt. 2: Korttidsplass kan innvilges f.eks. i akutte situasjoner der man ikke har en søknad, men i de fleste tilfelle vil også korttidsopphold tildeles på bakgrunn av en søknad. Søknad kan evt. innhentes i ettertid.

§ 3-3. Krav på vedtak

(1) Vedtakskontoret underretter søker straks vedtaket er fattet. Dette gjelder både vedtak om innvilgelse og avslag på søknad om korttids- eller langtidsopphold.

(2) Pasient eller bruker som med forsvarlig hjelp kan vente på langtidsplass, jf. § 3-4, skal ha vedtak om dette, og skal underrettes i trå med første ledd.

Merknad til § 3-3 første ledd: Her stipuleres et rettskrav, for at vedtak ikke skal bli liggende hos den myndighet som treffer vedtaket i påvente av plass, i overensstemmelse med forvaltningslovens krav til underretning «så snart som mulig» etter et vedtak er fattet, jf. forvaltningsloven § 27, 1. ledd. Vedtakskontoret må sørge for underretning. Dette skjer vanligvis ved at man sender vedtaket til søker, eller muntlig ved å ta kontakt med søker/brukeren eller dennes representant (forutsatt samtykke) for å informere om innholdet i vedtaket.

Merknad til § 3-3, annet ledd: Rettstilstanden er uendret, men tydeliggjort av pedagogiske årsaker.

§ 3-4. Oppfølgningsliste og rett til oppfølging

(1) En pasient eller bruker som fungerer marginalt i eget hjem, har krav på langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig. Dersom det likevel vurderes at vedkommende med forsvarlig hjelp kan bo hjemme i påvente av plass, skal kommune fatte vedtak om oppfølgningsliste.

(2) Pasienter eller brukerne på oppfølgningsliste har krav på forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Det skal være tett og dokumentert kontakt mellom utfører og vedtakskontor for disse pasienter og brukere. For pasienter som ikke har hjemmetjeneste men bistand fra pårørende eller andre, må Vedtakskontoret ha tett dialog med disse og gå på jevnlige vurderingsbesøk hos etter avtale med omsorgsyster.

Merknad til § 3-4: Innst. 372 L (2015-2016) anbefaler ingen nasjonal frist, men la det være opp til kommunene selv å bestemme en frist. Lier kommune har valgt ikke å ha noen frist siden det ikke er en egentlig venteliste, og siden de på oppfølgningsliste erfaringsmessig får plass på institusjon når deres hjelpebehov ikke i tilstrekkelig grad kan dekkes av tjenester i hjemmet.

Merknad til § 3-4 annet ledd: Det vises til Propp 99 L: «Det er viktig at behovet for helse- og omsorgstjenester vurderes kontinuerlig for personer som står på en venteliste. Helse- og omsorgsdepartementet vil presisere at

kommunen fortsatt har ansvar for å tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester i den perioden pasient eller bruker står på venteliste, på lik linje med andre som mottar hjemmetjenester"

Kapittel 4. Klage

§ 4-1. Klage

(1) Retten til å klage følger av pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 7.

(2) Fristen for å klage er fire uker fra pasienten eller brukeren fikk underretning om vedtak fra kommunen, eller fra det tidspunkt vedkommende burde ha fått tilstrekkelig kunnskap til å kunne fremsette en klage.

§ 4-2. Klageinstans

Dersom en pasient eller bruker mener at retten til nødvendig helse- og omsorgstjenester ikke er oppfylt, kan vedkommende klage til Fylkesmannen etter reglene i pasient- og brukerrettighetsloven § 7 første ledd.

§ 4-3. Anvendelse av forvaltningsloven

Forvaltningslovens regler om behandling av klage over enkeltvedtak gjelder så langt de passer med de særlig bestemmelser som er gitt i pasient- og brukerrettighetsloven kap. 7.

Kapittel 5. Ikrafttreden

§ 5-1. Ikrafttreden

(1) Forskriften trer i kraft 3. juli 2017